

N:o 9.

Redaktör: ADOLF LINDGREN.
Förläggare: HUSS & BEER.

Stockholm den 1 Maj 1882.

Pris: Helt år 6 kr. Halft år 4 kr.
Kvartal 2 kr. Lösnr 25 öre.
Lösnr med musikbilaga 50 öre.

Årg. 2.

HANS VON BÜLOW.

Med afseende på främmande tonkonstnärers gästbesök i vår hufvudstad kan man beteckna den innevarande »säsongen» såsom pianisternas säsong. Vi hade ännu från sistlidne vår Josef Wieniawski i friskt minne, då Raoul Pugno började raden af pianistkonserter, som sedan fortsattes af Annette Essipoff och Sofie Menter samt nu ytterligare ökas genom *Hans von Bülow*. Efter sista Menterkonserten hörde vi yttras: »Nu ha vi väl fått nog af pianister för en lång tid.» — Nej, icke nog. Det fattades ännu kronan på verket, fulländandet af den njutning pianospelet kan skänka oss, och en sådan uppgift är väl knappast någon mera vuxen än *Hans von Bülow*.

Hvem är då *Hans von Bülow*? — Våra dagliga tidningar hafva skyndat att meddela mer eller mindre utförliga biografier öfver denne konstnär, som för närvarande hedrar den höga norden med sitt besök, men då Svensk Musiktidning i dag framställer hans bild, må också en kort lefnadsteckning åtfölja densamma till ett mera varaktigt minne, än hvad den efemera pressen brukar skänka. Vi kunna ej bättre inleda svaret på vår fråga än med några ord af den ansedde musikkritikern Ed. Hanslick, uttalade med anledning af v. Bülows

senaste konstresa i Österrike. Hanslick yttrar:

»Till nutidens mest intressanta och snillrika musikaliska personligheter hör utom all fråga *Hans von Bülow*. Drager han in i en stad, så intagas af en glad

förväntan alla musiksjälar, som begära någonting mer än en angenäm underhållning. Vi äro alltid vissa om att få lära någonting nytt af Bülow. Hvad de flesta spela och alla känna, det intresserar honom icke, och hvad som ej intresserar honom själf, det spelar han också ej för andra. Hans rastlöst eldiga själ, hans okufliga energi tränger sig fram som en frisk stormvind och upplifvar vårt musikaliska hvardagslif med all dess maklighet. Såsom komponist af ringa fruktbarhet och betydelse är Bülow född till tolkare af musik och en bland de märkvärdigaste vi känna. Den andligen revolterande tendens, som i denna mission gör sig gällande, inskränker sig icke blott till virtuositeten. Der det gäller att låta världen göra bekantkap med de allra svåraste saker som finnas, der är Bülow alltid till hands och rastlös vid arbetet. Såsom eminent virtuos känna vi honom sedan 30 år tillbaka; såsom dirigent beundrade vi honom först i München, då han 1868 bragte Wagners »Meistersinger» för första gången öfver scenen. Bülow är nämligen en stor beundrare af Wagner, hvars mest betydande apostel han är, men vi kunna säga till hans beröm att han likväl ej är blind för eller underskattar andra tonskriktares förtjenster. Han har offentligen i uppsatser, som vitna om stor hänförelse, prisat de båda

Hans von Bülow

förnämsta antiwagnerianska komponisterna *Brahms* och *Rubinstein*. Likasom med penna fäktar Bülow också med taktpinnen oförskräckt för sin öfvertygelse. Såsom hofkapellmästare i Hannover har han jemte Wagners operor omsorgsfullt instuderat Mozarts, Meyerbeers och Aubers. Bülow har nyligen öfvertagit ledningen af det hertigluga kapellet i Meiningen och genast invigt denna befattning med ett äkta Bülow'skt experiment. Han avslutade nämligen en cykel Beethovens-konserter med att två gånger omedelbart efter hvartannat uppföra Beethovens nionde symfoni! Ett mera rationellt men icke mindre sällsamt och vågadt experiment företog han sig i Wien, der han ensam gaf konsert och spelade Beethovens fem sista, stora sonater, den ena efter den andra — hvilket skall man mest beundra, hans minne, hans uthållighet, hans teknik eller andliga elasticitet! Djupare och finare kan ingen pianist gerna intränga i den Beethoven'ska pianomusikens hemligaste skrymslor än Bülow.» Det är emellertid icke blott såsom virtuos och kompositör, dirigent och skriftställare Bülow skapat sig ett namn, utan han har äfven — och väl allmänast — gjort sig bekant genom sina upplagor af klassiska pianosaker såsom Beethovens sonater m. m., Cramers etyder och valda verk af Scarlatti, Haydn, Händel, Field, Sebastian och Emanuel Bach m. fl. arbeten, i hvilka utföringssätt, frasering och föredrag i de allra finaste detaljer äro angifna. Ett särskildt värde erhålla dessa upplagor genom en mängd ganska intressanta notiser, bland hvilka han stundom lemnar spelrum åt humorn. Så säger han t. ex. i en notis om den bekanta Scarlattiska »Kattfugan», om hvars tema berättas att tonerna i densamma blefvo författaren ingifna af en öfver klaviaturen spatserande katt: — »I de följande 22 takterna ända till *ff* måste »Katten» växa ut till tiger, i likhet med pudeln i Fausts studerkammare» — åt partiet skall nämligen gifvas »en fortfarande dramatisk stegring».

Fästa vi uppmärksamhet vid Bülows produktivitet såsom tonkonstnär så finna vi antalet af hans transskriptioner, bearbetningar och kritiska verk vida öfverstiga hans egna kompositioners. Af dessa senare må vi här nämna: Op. 20: »Nirwana, symfonisk stämningsdikt», Op. 10: Musik till Shakespeares »Julius Cæsar», Op. 16: »Des Sängers Fluch», ballad för orkester, Op. 23: »Charakterstücke» för orkester, pianosaker såsom Op. 21: »Il Carnevale di Milano», Op. 18: »Vales charactéristiques», sånger m. m.

Hvad som hos Bülow mest kräver beundran är icke så mycket den geniala fantasien som icke mer den kritiska skärpa, den fina analys, som ger sig uttryck i hans föredrag, en teknisk virtuositet, som knappast kan öfverträffas, en utpräglad individualitet och ett öfverlägset minne, som låter honom fullkomligt beherska pianolitteraturen och gifver honom makt att dirigera de svåraste or-

kestersaker utan att behöfva kasta en blick på partituret.

Hans Guido von Bülow är född d. 8 Jan. 1830 i Dresden. Hans fader var den bekante skriftställaren Edward v. Bülow. I olikhet med så många andra musikaliska storheter visade sig Bülow ej tidigt såsom ett musikaliskt underbarn. Först vid 9 års ålder började han taga lektioner i pianospelning och har hufvudsakligen Friedrich Wieck, fader till Clara Schumann och Marie Wieck, att tacka för sin grundliga underbyggnad som pianist. Ej ringa inflytande på hans utbildning utöfvade ock pianisten Henry Litolf, som han under åren 1844—45 nästan dagligen hade tillfälle att höra i sina föräldrars hus. I komposition erhöill han 1844—46 undervisning af Max Eberwein. Vid 16 års ålder begaf han sig till gymnasiet i Stuttgart, der han 1848 avslutade sina gymnasiestudier, och hvarest han första gången lät höra sig offentligen, dock endast som dilettant, emedan musiken enligt föräldrarnes önskan endast skulle få idkas som tidsfördrif. År 1848 begaf han sig till universitetet i Leipzig för att studera juridik, men han vände sig derför ej ifrån musiken, utan fulländade sig i denna konst genom grundliga studier för Moritz Hauptmann. De juridiska studierna fortsattes sedan i Berlin, dit han begaf sig 1849, och under inflytande af den tidens stora politiska rörelser uppträdde han här såsom medarbetare i den demokratiska tidningen »Abendpost». Från denna tid började han göra sig känd såsom anhängare af den nya skolan inom tonkonsten, förnämligast representerad af Liszt och Wagner.

Att musiken hos en sådan natur som Bülow skulle få öfvertaget öfver juridiken är lätt förklarligt; det var emellertid först åhörandet af Wagners »Lohengrin» i Weimar 1850, som förmådde honom att fullständigt bryta med »fru Justitia» och kasta sig i armarna på musiken, ehuru mot föräldrarnes vilja. Han begaf sig nu till Zürich att studera under Wagner, hvars bekantskap han redan gjort i Dresden, och verkade nu någon tid såsom dirigent vid Zürichteatern. Vid medlet af 1851 kom han till Weimar för att taga undervisning af Liszt och utbilda sig till pianovirtuos. Efter slutade studier började han nu 1853 sina konstresor, begaf sig först till Wien och Ungern och sedan till norra Tyskland samt uppträdde öfverallt med stort bifall. Äfven såsom författare af spirituela uppsatser i Neue Zeitschrift für Musik gjorde han sig vid denna tid bekant. Från 1855 till 1864 slog Bülow ned sina bopålar i Berlin såsom förste pianolärare efter Kullak vid Stern-Marx'ska konservatoriet derstädes. Under denna tid gifte sig Bülow med Cosima Liszt 1857, hvarigenom förbindelsen med hans forne lärare blef ännu närmare, ett förhållande som fortfor äfven då detta äktenskap upplöstes 12 år derefter (Cosima L. blef sedan gift med Richard Wagner). År 1864 flyttade Bülow på kallelse af Rich. Wagner öfver till München, der han seder-

mera blef hofkapellmästare och direktör för den nybildade musikskolan. Han lemnade München 1869 och begaf sig till Italien, der han bosatte sig i Florens och under sina konstresor i detta land energiskt arbetade på att göra den tyska musiken bekant äfven söder om Alperna. Han har sedan under talrika konsertresor besökt Tyskland, Polen, Ryssland, England och Amerika, der han första gången under utomordentligt bifall lät höra sig i Oktober 1875. År 1878 utnämndes Bülow till kapellmästare i Hannover. Att en konstnär af hans betydelse är hölj af utmärkelse är en naturlig sak. Sålunda erhöill han 1863 hedersdiplom såsom doktor vid universitetet i Jena, är kgl. preussisk hofpianist och riddare af en mängd ordnar. Sedan 1880 är Bülow musikintendent hos hertigen af Meiningen, och med sitt »Meininger-kapell» har Bülow i början af detta år gifvit storartade konserter i Tyskland, hvilket land han nyss lemnat för att styra kosan till Norden, der vi hoppas att han skall finna ett mottagande, värdigt hans konstnärstorhet och verldsrykte.

— x —

Bellmans-melodiernas ursprung.

Anteckningar

af J. F.

II.

Fredmans epistlar.

Nr 5.

Enligt de s. k. »Bellmans poetiska arbeten till år 1772» skall melodien vara densamma som till: »Allt sedan Bernhards kom til vår by», en sång, som förekommer på flera ställen uti de i kongl. biblioteket bland dess handskriftsamling förvarade visböcker från förra århundradet, t. ex. under N:o 312 pag. 218 Tomus 2 af ett band in 4:o med titel: »*Miscellanea Descriptio vite Mathie Westenbergii Tillika med annat nyttigt och roligt samladt vid lediga stunder af* (namnet bortklippt) *Anno* (årtalet likaledes). Den nämnda visan har der till öfverskrift: *Dispute emellan en Mor och des dotter*. — K. J. Warburg uppgifver i sin afhandling om det svenska lustspelet under frihetstiden (Göteborg 1876) såsom visans författare *H. Brandel* (född 1739, död 1828), och att hon tillhör ett af denne författadt tillfällighetsstycke: »Bernardo Desperato, et litet Divertissement på Elisabeths dag» (se vidare anf. bok sid. 104). — Den ursprungliga melodien (med någon förändring densamma som till en tur i vår »lancierquadrille») har hr Bagge funnit vara af engelskt ursprung.

Nr 6.

Melodien är, som Carlén riktigt uppgifver, lånad från slutronden i *Rousseaus* opera-comique *Le devin du village*, hvilken gafs första gången i Fontainebleau den 18 Okt. 1752 och i Stockholm den 9

Febr. 1758 af den franska teatertrupp, som vistades härstädes mellan åren 1753 och 1771 samt uppträdde å Bollhus-teatern. — Originalmelodien meddelas härjemte i de delar Bellman användt; andra reprisen (9 takter) är nämligen af honom öfverhoppad.

Al-lons dan-ser sous les or-meaux!
An-i-mez-vous, jeunes fil-lettes; Allons dan-ser sous les ormeaux! Galants, pre-nez vos cha-lumeaux! A la ville on fait bien plus de fra-cas; Mais sont-ils aus-si gais dans leurs é-bats? Toujours contents, Toujours chan-tants; Beau-té sans fard, Plai-sirs sans art; Tous leurs concerts va-lent-ils nos mu-set-tes? Allons dan-

Nr 7.

Melodien återfinnes som ariette (»Chère Annette, reçois l'hommage» etc.) i madame Favarts, *Lourd et de Santerres* och abbé Fusée de Voisenons sångspel *Annette et Lubin*, ett på den tid då pastoralkomedien stod i sitt flor gerna sedt teaterstycke, som uppfördes första gången i Paris den 15 Febr. 1762 och i svensk öfversättning i Göteborg den 7 Maj 1782 samt i Stockholm den 2 Maj 1786 å Stenborgska teatern vid Munkbron. Musiken till stycket är arrangerad af Blaise (medlem af orkestern vid Comédie italienne i Paris, död i denna stad 1772), som äfven komponerat några af sångnumren, deribland den i fråga varande arietten, hvilken här införes.

Chère An-net-te, re-çois l'hom-Ce bou-quet est la douce i-ma-ge, Que chaque jour te rend mon ma-ge De ton é-clat, de ta frai-coeur. Pour don-ner en-core plus de

gra-ce Aux fleurs dont pour toi j'ai fait choix, Con-tre ton sein que je les pla-ce; Ces deux ro-ses en fe-ront trois, Ces deux ro-ses en fe-ront trois.

Nr 9.

Originalen till melodien torde vara den i »Cantiques ou Opuscules lyriques» etc. * till sången »Tout n'est que vanité» (pag. 180) använda »air du drapeau», som åtminstone i vissa delar eger en påtaglig likhet. — Den omständigheten att, som Carlén anför i noten till denna epistel, man trott sig igenfinna musikmotivet i inledningen för obligat-valdthorn till dryckeskören (»Bacchus ever fair and young») i *Alexanders Feast or the power of Music* af Händel, lärar väl vara af föga betydelse, då den erinran om Bellmans melodi, som kan hafva framkallats af några takter i det engelska musikverket, synes vara beroende på en ren tillfällighet, hvarvid någon synnerlig vikt ej torde kunna fästas. — Den franska melodien lyder:

Tout n'est que va-ni-té, men-son-ge fra-gi-li-té; Dans tous ces ob-jets di-vers Qu'offre à nos re-gards l'u-ni-vers; Tous ces bril-lants de-hors, Cet-te pompe, Ces biens, ces tré-sors, Tout nous trom-pe, Tout nous é-blou-it, Mais tout nous é-chappe et nous fuit.

Nr 12.

Grundmotivet till denna epistels melodi är hemtadt från *Händels* i London

* Den mera fullständiga titeln å denna af Carlén efter Atterbom anförda andliga sångbok, hvari några af Bellman begagnade melodier påträffas, är: *Cantiques ou Opuscules lyriques sur différens sujets de piété, avec des airs notés et non notés, à l'usage des catéchismes de la paroisse Saint-Sulpice et autres. Nouvelle édition, considérablement augmentée etc. A Paris. Chez Ad. Le Clere etc. 1818. 16:o* (Ett ex. förvaras i kongl. biblioteket). Till de i boken innehållna sångerna har användts nästan uteslutande profana melodier, hvilkas ursprung antydas ofvan texten till hvarje sång.

1719 första gången gifna opera *Acis and Galathea*,* der det återfinnes i en trio, sjungen af Acis, Galatea och Polyfem. Det ursprungliga originalet uppfördes i Stockholm på en konsert den 19 Jan. 1734 och har till titel å den vid detta tillfälle tryckta svenska öfversättningen af texten endast: »*Pastoral eller Herdqväden*». I förändrad form och betitlad *Acis och Galathea* samt under namn af heroisk ballet i 3 akter med musik dels arrangerad af textens författare (eller måhända bearbetare), då varande sångmästaren vid kongl. teatern *Lars Samuel Lalin*, till stor del efter Händels nyss nämnda musikverk samt för öfrigt efter »andre berömda mästares arbeten utsökt och i ordning satt», och dels komponerad af kapellmästaren *H. F. Johnsen*, gafs operan härstädes å teatern i Bollhuset första gången den 10 Maj 1773. Efter det dervid begagnade partituret anføres här melodiens motiv.

Acis.

Förrskall en duf-va drif-va Sin ma-ka bort från sig, Förr'n jag kan öf-ver-gif-va Att tro-get äl-ska dig. Förrskall en duf-va drif-va Sin ma-ka bort från sig, Förr'n jag kan öf-ver-gif-va Att tro-get äl-ska dig.

Samma motiv, på annat sätt varieradt och mera påminnande om Bellmans behandling af musiken till denna epistel, finnes användt dels till sången: »Kom du som gråter» i de s. k. »Bellmans poetiska arbeten till år 1772», sid. 74, der melodien är införd med öfverskrift: »Air: Menuet», dels till en kuplettmelodi i prologen till den travestering af ofvan nämnda opera, som författades af *C. I. Hallman* och under benämning »*Casper och Dorotea*, heroisk djurgårdsballet» första gången spelades å Humlegårdsteatern den 31 Aug. 1775. *Prologen* uppfördes dock först från och med den 30 Sept. 1776. Melodien un densamma meddelas här.

Jag gra-tu-le-rar min kä-ra sy-ster, Att hon har

* Redan 1710 hade han i Neapel låtit uppföra en pastorale *Acis, Galatea e Polifemo*.

Nr 13.

Carlén anmärker i en not, att i en handskrifven samling af Fredmans epistlar, öfversedd af Bellman, finnes vid denna epistel antecknad: *Som belle Cerisse*, och att han ej kunnat utforska meningen härmed. Det är emellertid benämningen på en kontradansmelodi, som, jemte åtskilliga andra, finnes intagen i ett litet häfte, hvilket i Stockholms-Posten för den 22 Juli 1784 annonseras till salu i Rune-marks boklåda med titel: »Nya Contradans-Noter, som brukas på Assemblén och hos de förnämare», hvarefter uppräknas namnen å tillsammans 35 stycken, »graverade i kopparstick».

Nr 14.

I kongl. biblioteket förvaras ett gammalt handskrifvet större oktavband i skinn och med titel: »Samlingar af Poesier», i hvilket å sid. 22 påträffas en antagligen från de första decennierna ur senare hälften af sjuttonhundratalet sig förskrivande visa: »Skönsta Florinda, trastarna tala» etc., som har till öfverskrift: »Menuette» och af hvars melodi — äfven använd af Envallsson i hans parodiska sångspel *Iphigenie den andra eller Gamla grekiska historien* (uppförd första gången den 25 Febr. 1800 å dramatiska teatern i den sedermera nedbrunna arsenalen) — Bellman till denna epistel begagnat första repris, hvaremot det öfriga är af honom alldeles själfständigt behandlad, såvida man ej får anse de fyra följande takterna vara lånade från en i Envallssons lyriska komedi *Bobis bröllop* (gifven första gången på Stenborgska eller svenska komiska teatern den 28 Juli 1788) inlagd menuett (Bobis kuplett: »Hela socknen skall förnimma» etc), der ett liknande ställe finnes.

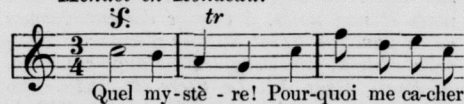
Dessutom återfinner man sammaledes första satsen af denna melodi i musikpartituret till Hallmans parodi *Petis och Telée* (Telées kuplett i 2:dra aktens 2:dra scen: »Snart simulan af min konst försvinner» etc.), och kunde man vara säker på att Dahlgrens uppgift i hans arbete om Stockholms teatrar (sid. 315) vore riktig, skulle Carl Stenborg då vara kompositören, men detta är alls icke troligt, knappast möjligt; sannolikt har han endast arrangerat åtminstone en del af musiken till nämnda pjäs. För öfrigt är det anmärkningsvärdt att såväl Envallssons som Stenborgs behandling af i fråga varande melodis andra repris är fullkomligt olika. — *Petis och Telée* gafs första gången i Stockholm å Humlegårdsteatern den 27 Sept. 1779.

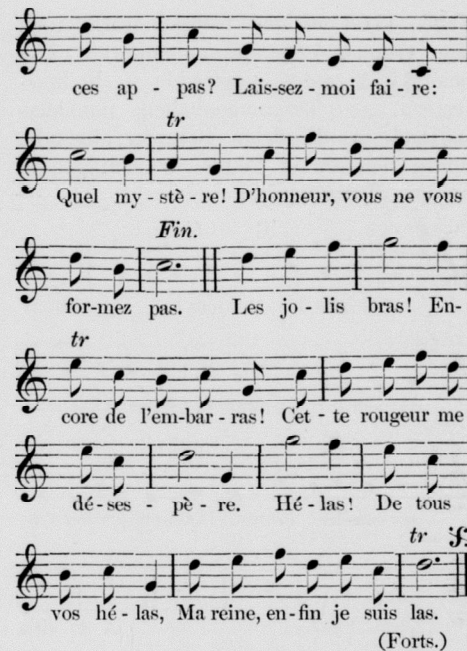
Nr 20.

Melodien är en visa af *Jean Joseph Vadé* (född i Ham 1720, död i Paris 1757), kallad: »L'homme à la mode», förekommande i hans »Oeuvres complètes.» Tome quatrième. Genève 1777. 16:o sid. 252. Det är emellertid föga troligt att musiken komponerats enkom för Vadés visa; antagligt är att han helt enkelt begagnat sig af en på hans tid modern menuett. Samma sång finnes äfven införd i en vissamling: »Chansons choisies avec les airs notés.» Tome III. Londres 1784. 12:o pag. 153 under titel: »Le suffisant».* Melodien till den först nämnda är något afvikande från den senare, hvilken äfven är den, som Bellman med någon förändring användt, ehuru endast en del deraf, hvilket fragment härjemte meddelas.

Menuet en Rondeau.

* I ett Vadés sångspel eller opera-comique med samma titel (uppförd första gången i Paris den 12 Mars 1753) påträffas äfven denna melodi.

Galleri af svenske kapellmästare.

IV.

J. M. Kraus.

En för flera år sedan utgifven och högst angenäm biografi — har fullständigt skildrat den i sin kraftfullaste ålder bortryckte mästare, om hvars verk sjelfve Gluck yttrade: »den mannen har en stor stil». Vi veta således, ej blott att han i Gustaf III:s tidevarf allt mera framstrålade såsom dess förnämsta prydnad, sedan han, i trots af flerfaldig afunds stämplingar, både vunnit och återvunnit denna all skön konst älskande furstes ynnest; vi veta ock att han, såsom student i Göttingen under 1770-talet och således under åren af det ryktbara skaldeförbund, som derstädes då samverkade som bäst, varit genom innerligaste vänskap förenad med tvenne dess medlemmar, den af Bürger, Hölty, Voss värderade men tidigt af döden skördade Hahn och greve Friedrich Leopold Stolberg —; vi veta att han med Hahn, på äkta »Hainbunds»-vis, hade »läst fésagor, deklamerat Klopstock, fulminerat mot religionsföraktare och solenniter förbränt Wielands »Agathon»; vi veta slutligen att denne tonkonstnär, lika humanistiskt bildad som i sin egen konst grundlärdd, var äfven i sin personlighet ej mindre älskvärd än snillrik; att hela hans lif var ett oupplösligt samband af den eldigaste och ömmaste känslighet med den ädlaste karakter och de behagligaste umgängesgåfvor. Sammanfatta vi nu allt detta och tillägga vi, att han innan kort förvärfvade sig en grundlig bekantskap med Sveriges språk, vitterhet och häfder, då blir det lätt att förstå, huru Kellgren snart måste känna sig till honom dragas och lika snart röna hans städse växande inverkan.»

Med dessa få ord har Atterbom i sina »Siare och skalders» träffande tecknat Kraus' både personliga, literära och

musikaliska betydelse; här tillkommer oss blott att något närmare utveckla den sistnämnda. Att denna för vår opera icke blef så stor som man på grund af Kraus' snille skulle väntat, dertill låg väl orsaken, utom i nyssnämnda »afunds stämplingar», främst i mästarens korta lefnad, hvaraf blott en tredjedel tillhörde oss och äfven denna till tredje parten tillbragtes på resor.

Joseph Martin Kraus föddes i staden Miltenberg vid Main den 20 juni 1756. Han röjde tidigt ovanliga anlag och skref vid 17 års ålder idyller samt komponerade ett Miserere. Hans musikstudier för Vogler i Mannheim voro dock ursprungligen endast ämnade till tidsfördrif, enär såsom hans yrke tillämnades jurisprudenten, hvilken han ock studerade vid tre universitet. Hans själfständiga sinne uppreste sig dock mot att tråla på tjänstemannabanan, och dertill kom att en orättvis förföljelse mot hans fader, som suspenderades från sitt embete, ingaf honom vedervilja mot hans fädernesland. Han lyssnade därför gerna till ett förslag, framställt af en svensk studerande i Göttingen, att söka sin lycka i Sverige, dit han ock reste 1778. Här hade han dock i början så ringa utsigter, att han snart stod i begrepp att vända om igen. Men sedan hans till Kellgrens text komponerade opera *Proserpine* blifvit uppförd på Ulriksdal inför konungen, blef han utnämnd till andre kapellmästare 1781. Enligt kontraktet skulle han »åtnjuta i årlig lön 500 riksdaler specie och vid hvarje af honom komponerad ny opera erhålla inkomsten af tredje representationen; fick löfte att följande år företaga en utrikes resa för att än vidare fullkomna smak och insigter; förband sig att efter återkomsten förblifva i k. maj:ts tjänst åtminstone tio år, hvarunder han skulle inrätta och i bästa ordning sätta undervisningsverket vid Musikaliska akademien eller Operan, dertill föreslå skickliga och dugliga läromästare, utsöka sådana ämnen, som egde naturlig böjelse och skicklighet, samt vara ansvarig att goda sångare icke fattades till förefallande roller, hvarjemte han åtog sig att alltid bilda en elev i musikens teori».

Detta kontrakt synes emellertid endast ha gått i uppfyllelse hvad beträffar lönen och resan, som företogs 1782—87 till Tyskland, Italien, Frankrike och England, men icke i det öfriga. Angående den tillämnade undervisningen, var Kraus visserligen under sin resa verksam för densamma, såsom synes af hans bref till regeringsrådet Zibet, der han bl. a. säger, att »jag granskar nu med all flit utkastet till min gjorda undervisningsplan, som jag kommunicerat Holzbauer och flere andre kännare i den delen»; men då han kom hem, hade Vogler redan helt oförmodadt blifvit inkallad och inrättat en musikskola, och om Kraus' verksamhet i denna del omtalas nu ingenting, så vida icke följande ord i ett hans bref 1791 till sina anhöriga möjligen syfta derpå: »uti halftannat år har jag gjort tjensten

gratis för min medbroder». Det kunde nu visserligen låta tänka sig, att hans tid efter 1788, då han inträdde som förste kapellmästare efter Uttini, togs uteslutande i anspråk för denna tjenst. Men härvid möter då å nyo en öfverraskande upptäckt, nämligen den att — så vidt vi kunnat utforska — under Kraus' fyra-åriga kapellmästarskap ingen enda ny opera uppsattes, då deremot förut nästan hvarje år en eller flere sådana framförts. Väl kan här till någon grad samma förklaring gälla, som angifves i Kellgrens företal till »*Aeneas i Carthago*» (= *Dido och Aeneas*) såsom orsak till att denna opera aldrig blef uppförd under Gustafs regering, nämligen att »sådana händelser som hade inflytande på hela samhället» bidrogo dertill, och om man med Atterbom får tyda dessa händelser såsom »först konungens utländska resor samt derefter inträffande flerahanda politiska oroligheter», så behöfver man blott erinra sig att just de sist nämnda voro synnerligen öfverhängande under Gustaf III:s och Kraus' fyra sista år och nog kunnat verka hindrande på teaterns arbeten. Men äfven med dessa förklaringar förblifver dock Kraus' ögonskenliga brist på verksamhet för vår k. opera — både såsom ledare och kompositör (han komponerade för densamma endast *Dido och Aeneas*, som dock ej gafs under hans listid, för öfrigt blott sångpjeser och divertissemåter för Bollhuset och andra teatrar) — så märkvärdig, att man väl kan våga det påståendet, att hans krafter med afsigt togos föga i anspråk och att han var i det hela tillbakasatt, trots konungens gunst och enskilda vänkretsars beundran.

En anledning till detta förhållande torde man finna i den af Atterbom antydda »afunden». Af flere bref inses, att Kraus' långvariga vistande i Paris hade sina ledningar från Stockholm. Man hade här utspriddt, att han själf vållade uppskofvet och aldrig ämnade återkomma. Sjelf skrifver han till sina anhöriga, sedan han omsider återkommit hit, följande: »Frisk och munter fick jag ändtelingen återse Sverige. För mina vänner var jag välkommen, men mindre för dem, som gerna hade önskat att aldrig mera se mig. Och det var just det hederliga broderskapet, som hitkabalerade Vogler, i afsigt att få mig bort. Men till det goda folkets stora förvåning bekom saken en helt annan vändning, ty jag tog henne på sin rätta sida och gjorde ett med Vogler. Uppriktigt taladt — vi äro hjertliga vänner och undvika alla anledningar till oenighet emellan oss — och det till narrstreck åt våra skadeglada gynnare. Hvad vår tjenstgöring beträffar, har jag ej kunnat finna en medgörligare man än han. Visst är hans inkomst halfannan gång större än min; men hvad gör det?»

En annan anledning till att Kraus under sin lefnad ej var efter förtjenst uppskattad i Sverige — under det deremot i utlandet män sådana som Gluck och Neukomm fälde de mest ampla loford om honom, padre Martini lät måla hans

porträtt, prof. Klein lät i »Pfälzisches Museum» införa hans förträffliga bref om Piccinnis »*Didon*» och Breitkopf & Härtel tryckte hans kompositioner — kan vara den, att han icke var en person som förstod att ställa sig in, utan var lika stolt som han var ränkfri, känslofull och sorglös. En tredje anledning tör ock vara den, att arten af hans konstnärslynne icke slog an: dels fann man honom »något för mörk i sitt manér» — hvilket, som Frigel säger, orätt förblandades med nödvändig djuphet och energi — dels klandrade man i hans skapelser »en viss utförlighet». Det förra tilltalade väl ej det lefnadsglada och lätta gustavianska tidehvarfvet; det senare åter var en berättigad anmärkning, som äfven efterverlden måste dela. Kraus var nämligen, trots sin rika musikaliska begåfning eller snarare just i följd af densamma, icke egentligen kallad till operakompositör. Så mycket hans stil än påminner om Glucks, saknade han likväl dennes sceniska slagfärdighet och musikaliska själförnekelse, och hans kontrapunktiska styrka — vida öfverlägsen Glucks — frestade honom å andra sidan till en vidlyftighet, som endast i instrumentalmusiken kan vara på sin plats. Vill man därför lära känna Kraus' verkliga storhet, så bör man icke stanna vid hans operor, der han särskildt i arians behandling oftast är svag och konventionel, ja icke ens vid hans rättvisligen berömda musik till Gustaf III:s begrafning, utan gå till hans symfonier och hans uvertyr till »*Dido och Aeneas*». Den senare likställes af Frigel med uvertyren till »*Phigénie en Aulide*» och uppgifves hafva af Haydn blifvit årligen uppförd*. De förra, symfonierna, hvaraf en del förvaras i Musikaliska akademiens bibliotek, framhållas äfven med rätta af Frigel: »Kraus' symfonier», säger han, »äga alla ett ypperligt värde och äro fulla af karakter, än högtidliga och praktfulla (D dur 1789), än brillanta och naiva (Ess dur), än allvarsamma och dystra (d moll), än sorgliga och sönderslitande (c moll 1783).» Om vi utesluta den nämnda i d moll — såsom till större delen varande af Albrechtsberger — så är detta omdöme fullkomligt riktigt, och vi kunna icke nog enträget uppmana våra dagars konsertgiffvare att, hällre än att gå öfver ån efter vatten och framleta ungdomsarbeten af främlingar, i stället taga på hyllan hvad vi själfva äga och dermed tillika ur oförtjent glömska återupp-rätta minnet af en tonsättare, som hör till de mest betydande vi haft och som, ifall hans utveckling ej i förtid afbrutits, säkerligen blifvit åtminstone en Cherubini's vederlike. Sannolikt skulle äfven hans kammarmusik låta höra sig — helst behandlingen af stråkinstrumenten just är hans starkaste sida — ja, vi våga till och med påstå, att det värdigaste sättet att nu fira Stora teaterns sekularfest vore att upptaga just den opera, som blott af

* Dock nämnes derom ingenting i det hittills utkomna af Pohls Haydn-biografi.

tillfälliga omständigheter (sångerskan fru Müllers rymning) hindrades att blifva samma teaters invigningsstycke. Med alla sina svagheter — hvilka genom betydliga förkortningar skulle kunna neutraliseras — innehåller nämligen »Dido och Æneas» långt mera verklig musik än »Cora och Alonzo». För den, som vill öfvertyga sig derom, påpeka vi blott uvertyren, jagtscenerna med kappränning, fäktning etc., uppträdandet af Sichés skugga, »chor af Kärlekar och Nöjen», duon »Mäktige gudar», Didos aria »O Juno, du som öfvergiftit» m. m.

Denna opera har för öfrigt fått sin särskilda historia i följd af den — som oss synes onödigtvis — ifrågasatta äktheten af åtskilligt i femte akten. Att vissa delar här af äro uti k. teaterns partitur (sannolikt af Häffner) insatta efteråt, är väl obestriddt, men fakturen är så omisskänligt Kraus' egen (med dess storslagna enkelhet, dess med det öfriga analoga tankar, dess förkärlek för repeterade noter och blytliga, förslagsartade stråkskallor m. m.), att säkerligen hans originalkomposition legat till grund för alla af Häffner sedan gjorda ändringar och tillägg, äfven der inga egenhändiga utkast af Kraus ännu finnas i behåll, såsom dock är fallet åtminstone med fyra nummer. Frågan är behandlad af Fr. S. Silfverstolpe (Biographie af Kraus), C. A. Forssman (Om J. C. F. Häffners verksamhet för tonkonstens utveckling i Sverige) och P. C. Boman (i Ny tidning f. musik 1854); vi ansluta oss till de båda förra mot den senare, som håller före, att åtminstone kören »Vår drottning hör olympen till» otvifvelaktigt är af Häffner, då vi deremot tro, att den blott är af denne sammandragen efter Kraus' troligen utförligare sättning. Afgörande synes den omständigheten, att på de ställen i k. teaterns partitur, der nya blad äro efteråt inbundna, hafva tydligen de motsvarande gamla bladen blifvit *frånslitna*, och icke är det antagligt att dessa blad voro tomma, utan naturligtvis innehöllo de Kraus' ursprungliga komposition i ordningsföljd ända till slutet, hvilket finnes kvar i sitt gamla skick. Alltså: operan var utan allt tvifvel färdigkomponerad af Kraus, och frågan skulle då endast blifva, om Häffner, med *förkastande* af de frånslitna styckena, helt och hållet nykomponerat dessa, hvilket dock, äfven oafsedt de inre kriterierna, synes alldeles osannolikt; utan har han väl inskränkt sig till — låt vara genomgripande — strykningar, sammandragningar samt utfyllande af instrumentationen.

Utrymmet förbjuder oss att anföra vidare utdrag ur de Silfverstolpes biografi åtföljande brefven, hvilka åskådligt måla Kraus' älskvärda personlighet, höga bildning och skarpa omdöme. Vi sluta med ett oss tillhandakommet enskildt meddelande:

På Kraus' graf vid Tivoli på stranden af Brunnsviken qvarstod ännu 1825 en liten murknad, hvitmålad träpyramid med följande inskrift: »Hier ruhet der Kapell-

meister Josef Kraus, geboren 1757* — gestorben 15 Dec. 1792. Durch ausgezeichnete Verdienste geehrt von Fürsten, geschätzt von Kennern, durch sanften Umgang geliebt von Allen.» Möjligen restes denna vård af Tivolis d. v. egare grefve N. Bark, ty man känner att både Kraus och Naumann gerna vistades hos honom och att Naumann der komponerade större delen af »Gustaf Vasa». — 1846 ersattes detta monument med ett annat af sandsten.

Något porträtt af Kraus har, trots ifriga efterspaningar, varit omöjligt att öfverkomma. A. L.

Från allmänheten.

Hr redaktör!

Nog är det bra att vår tidningskritik är snäll och välvillig och ser genom fingrarna med det myckna dåliga i musikväg som här produceras, men nog borde man stäffa sådana tilltag, som den i söndags arrangerade matinén i Berns salong. Af alla de medverkande voro endast två vuxna ett offentligt uppträdande och knapt det. Hr Henneberg var naturligtvis utmärkt som ackompanjatör, men hvad violinisten hr van Hoek beträffar, så har han nog en uppöfvad teknik, men han är icke solist utan orkesterspeler. För öfrigt fick man höra en väldig tremulerande bas, som *haft* röst, en sångerska, som troligen *icke* varit i besittning af denna förmån, och en dito som möjligen kan *få* röst, om hon tar lektioner i sång. En tenor (natursångare) hade nog röst, men den satt långt inne, och vid hvarje ton, han fick fram, gjorde han en grimas. När hans högsta toner sågo dagen, var mannen oigenkänlig. Till omväxling åtog sig en ända ut i fingerspetsarne delikatt pianist att med de djerfvaste diminuendon och ritardandi plottra bort en Chopinvals. Till dessert serverade han ett rammelstycke af Tausig med en teknik, som väl må kallas häpnadsväckande.

Gör nu, gode hr redaktör, med denna jeringiad bäst ni gitter! Musikus.

Från scenen och konsertsalen.

Stora teaterns senaste företag är att hafva framdragit Halévys »Judinnan» ur glömskan, ty förgäten kan väl till en viss grad en opera sägas vara, som på mer än ett decennium ej stått på repertoaren. I slutet på vårsäsongen 1866 introducerades först »Judinnan» på vår operascen och upplefde der under loppet af tre år närmare två dussin representationer. Sedan 1869 blef den emellertid skrinlagd. Vid operans repris hösten 1866 fann man anledning framställa den anmärkningen, att »Judinnan» måste gifvas förträffligt, för att hafva utsigt till lång lefnad. Och om detta påstående då egde sitt berättigande, trots att namn sådana som *Michaëli*, *Arnoldson*, *Behrens* och *Sandström* glänste på affischen, huru mycket mer skulle man icke nu i fråga om de senaste »Judinne-föreställningarna» hafva skäl att bekräfta den satsens sanning! »Judinnan» erbjuder nämligen med sin storartadt anlagda struktur à la Meyer-

beer många enskilda musikaliska partier af högt intresse, såväl effektfulla, för rösterna väl lämpade solonummer som imponerande körer och ståtliga marscher. Hvad orkesterns behandling beträffar tilltalar den genom sina vackra och originella klangeffekter, hvilka aldrig urarta till råhet. Men Halévy egde icke Meyerbeers rika och mångsidiga talang att kunna tillgodogöra sig sitt vidlyftiga materiel: deraf dessa svaga partier, som, jemte en intresseväckande och vexlande, men på det hela ruskig handling, nödvändigt kräfvat »afledare» för publikens uppmärksamhet i det sätt hvar på hufvudpartierna uppbäras. Och man måste prisa det som en lycklig tillfällighet att »Judinnan» just stod färdig och inöfvad, då hr Labatt kom hit och öfvertog Eleazars parti.

Hr Labatt har under sin långa Wien-sejour så införlifvat sig med sitt nya hemlands sångsätt, att det nu torde vara omöjligt att i honom igenkänna en svensk sångare. Och hvad en tysk hjeltenor vill säga, behöfva vi knappt förklara. Någon utpreglad fin smak i hans föredrag har man svårt att upptäcka, och med en viss förundran lyssnar man till detta skälfvande tremulando, som aldrig sviker, dessa envisa forcefermater, som icke reglera sig efter kapellmästarens takt-pinne. Men detta species af tenorer har derjemte något af sydländsk energi och fart i sin sång, som svensken enligt regel saknar; der fins i bästa fall metall och kraft i rösten, som ogeneradt kniper äfven de högsta tonerna och — publiken. Allt detta eger den nu i fråga varande gästen och dertill den stora, för våra förhållanden mindre vanliga förmånen att vara en förträfflig aktör. De traditionella armrörelsernas torftiga enahanda, som egentligen är allt hvad som brukar innefattas i operasångarens »spel», har hos hr Labatt gifvit vika för en både väl uppfattad och utförd framställning af den karakter som är i fråga.

Hr Labatt synes ha tagit den ingalunda ovigtiga omständigheten med i räkningen, att Eleazar är en jude. Och i öfverensstämmelse dermed är den karaktäristiska masken, som går fri från karikatyr, samt åtbördsspelet, som röjer den gamle israeliten äfven i så minutiösa detaljer, som när han kliar sig i hufvudet. Mycket komiskt gjorde hr L. scenen med prinsessan i andra akten, då »etwas zu verdienen» sporrar Eleazar till ett inställsamt smil och kryperi vid utbudandet af smycket. Vi ha hört hr L:s trosförvandter beteckna detta som öfverdrift. Exempel ur historien och lifvet lära oss motsatsen.

I jemnhöjd med Eleazars återgifvande stod icke framställningen af öfriga, nyinstuderade partier. Fröken *Wichmann*, som Judinnan, visade mycket intresse för sin uppgift, för hvilken hon dock ännu icke är mogen, och lemnar hopp om att med tiden blifva rätt lämplig för det högdramatiska facket, och hennes Rachel står mycket framom hennes Leonora i »Tru-

* Oriktigt årtal; bör vara 1756.

baduren». Men fröken W. måste nödvändigt ombilda sitt sångsätt, som är vanvårdadt. Först då skall hennes kraftiga stämma göra sig rätt gällande. Spelet är ännu något för konstladt och oroligt. Fröken *Ek* gaf prinsessans parti med säkerhet och behag. I den ofvan påpekade scenen med juden bör furstinnan mera framträda, för att i scenen med Rachel åter lemna rum för den öfver sig gifna älskarinnan. Hr *Strömberg* har som Brogni ett af sina bästa partier, ehuru hans spel och sångföredrag sakna den uttrycksfullhet och konstnärliga ans, som här fordras. Hr *Henrikson*, som företrädesvis haft att framställa burleska figurer från samhällets lägre trappsteg, har här svingat sig upp till en prins af blodet, hvarför det ej må förtänkas, att han ännu icke »känner sig varm» i — hermelinen. Emellertid låter hans mjuka tenor rätt fördelaktigt, då han icke är rädd, hvarför vi tillropa hr H. ett »Se frisk op!»

För öfrigt går operan med glans, och kejsar Sigismund, som annars icke gör mycket affär af sig, helsades med en stormande applåd, när han presenterade sig i sin splitternya guldrustning.

I fråga om iscensättningen vilja vi göra en liten erinran, nemligen att penitenterna i sista aktens slut placeras så att kardinalen med svit icke behöver trängas in i högra sidokulissen.

Om hr Labatts andra uppträdande som Rolf i »Vikingarne» torde nu knapt vara något att förmäla, då man ännu har i friskt minne hans lyckade utförande af denna rol, när han sist gästade hufvudstaden.

* * *

Den verldsberömda, mångsidige konstnären, som nu gästar våra bygder och hvars bild i dag pryder Svensk Musiktidnings första sida, nemligen *Hans von Bülow*, har redan gjort sin debut för Stockholmspubliken.

För tillfället inskränka vi oss nu endast att konstatera hans framgång här, helst, då detta skrives, vi ännu blott en gång haft nöjet njuta af hans eminenta talang. Så mycket må dock sägas, att Bülow i allo motsvarade de högt spända förväntningar man med fog tagit sig anledning att ställa å hans pianospel. Hans program erbjöd samma brokiga och vidtöfamt innehåll som de för icke länge sedan här hörda »pianohjeltinnornas», och allting spelade han, liksom de, ur minnet. Hur utmärkt han än tolkade de moderna mästarna, sätta vi dock främst föredraget af Beethoven, hvari Bülow, som bekant, f. n. står oupphunden. Ett så på en gång intelligent, pietetfullt och, att vi så må säga, genomkonstnärligt utförande af en Beethovensonat, som han presterade vid sin första konsert härstädes (då han föredrog Ess-dur-sonaten), hör väl till det allra yppersta som någonsin åstadkommits af en pianist här. Och denna hans talang framträdde i en desto mera häpnadsväckande dager, då man betänker, att Bülows konstnärskap smidigt formar

sig äfven för tolkningen af sådana från Beethoven vidt skilda mästare som t. ex. Chopin.

Den hänfödda publiken har också egenat honom en entusiastisk hyllning, och densamma växer väl i samma mon man får knyta en förtroligare bekantskap med hans konstnärskap. Så mycket är säkert att »Menterianarne» och »Essipoffarne» sjelfvilligt nedlagt sina vapen för att samdrägtigt draga i härnad för Bülow.

* * *

Från konsertverlden må antecknas en liten intressant konsert i Vetenskapsakademien den 18 april, som var så väl anordnad man billigtvis kan begära. Fröken *Elisabeth Leijonström*, som förut under anonymitetens mask biträdt vid en matinée i Berns salong härom året och som i vinter gjort nödiga förstudier i Paris, torde framdeles blifva rätt användbar som konsertsångerska när rösten hunnit behörigen utveckla sig, ty för scenen torde den knappt komma att förslå. Emellertid har den en ganska sympatisk timbre, och den nya sångerskan lyckades i synnerhet med sitt visföredrag vinna publikens gunst. Förträffliga biträden lemnade hrr *Book*, *Brinck* och *Jacobson*, m. fl.

—h—

Från in- och utlandet.

Musikföreningen förbereder »Elverskud».

Conrad Behrens lär komma hit.

Upsalasången hitväntas den 12.

Hildegard Werner gör svenska namnet heder i »The musical standard», för hvilken tidning hon är korrespondent från Newcastle on Tyne.

Den »lutebok», som afhandlades i denna tidning nr 4—5 d. å., har, på beskrifning, hos utgifvaren af »Monatshefte für Musikgeschichte», dr Robert Eitner, väckt sådan uppmärksamhet, att han i bref till Red. anhöllit om en utförlig skildring af densamma. I nämnda vetenskapliga tidskrift förekom redan 1878 ett utdrag ur en annan svensk lutebok, tillhörig ryttmästaren P. v. Möller och dechiffierad af hr J. G. Klein, som beredvilligt ställt till vårt förfogande sina anteckningar, ur hvilka vi framdeles skola meddela ett och annat.

Fru Horwitz lär ämnat att jemte några af hufvudstadens framstående sceniska artister i juni månad företaga en konstresa genom mellersta och södra Sverige.

Richard Hagemeister har nyligen med stort bifall spelat Leonards fantasi öfver svenska folkvisor på en konsert i Berlin.

Vendela Andersson har sjungit på en konsert i Nizza under sitt vistande derstädes. »Le monde artiste» säger om henne: »Fröken Andersson är en ung förtjusande svenska, som skulle kunna locka många impressarier; rösten är vacker, metoden sund och förständig. — Det är en stjärna i uppgående, som Paris helt visst med nöje skall emottaga i sitt sköte. Hon komplimenteras för utförandet af cavatina ur »Barberaren», Dannströms vals ur »Crispino's giftermål» samt hans romans »Es-tu la soeur des anges».

—h—

Herr och fru *Löfgren* (den senare född de Berg) gifva matiné i Berns salong den sista April. De biträdas bl. a. af fröken Hull.

En monsterkonsert kan, säger Tidning f. Falu län och stad, från våra förhållanden sedt, nya musikföreningens konsert i Kristine kyrka annandag Påsk kallas med hänsyn så till de medverkandes som åhörarnes antal. I kören och orkestern räknade musikföreningen, såsom förut uppgifvits, sammanlagdt vid pass 70 personer, och antalet åhörare vid konserten uppgick i rundt tal till omkring ett tusen. Då konsertgifvarne samtliga, med undantag af hr och fru Cederberg, utgjordes af amatörer, anse vi oss icke, utan att träda grannlagenheten för nära, kunna ingå på något bedömande i detalj af utförandet af det stora musikverk, som konsertprogrammet upptog, men det våga vi helt visst säga, att de talrika åhörarna genom konserten bereddes en högtidsstund af rik själsnjutning, hvaraf minnet ej snart förflyktigt, och att konserten lemnade ett nytt hedrande vitnesbörd om musikdirektör Cederbergs talang som musikdirigent. Konserten ådagalade derjemte, att samhället med dess omnejd eger en icke obetydlig tillgång på goda sångröster och instrumentalister.

—h—

Jönköping 18/4, 1882.

De månader, som förflutit efter mitt sista meddelande till Svensk Musiktidning, hafva varit synnerligen fattiga på musik inom samhället. »Såsongen» har varit alltför liflig för att medgifva något odlade af musiklivet. Det var derföre helt naturligt att den framstående violinvirtuosen Franz Fridberg vid sin andra konsert härstädes i slutet af Februari skulle spela för en mycket fåtalig publik.

Något bättre stälde sig förhållandena för Göteborgsartisterna, fru Emma Wahlström och fröken Mathilda Bohlé, hvilka här konserterade den 6 mars. Då begge artisterna i utlandet idkat musikstudier, får man väl deri söka orsaken att ingen komposition af svenskt ursprung af dem utfördes. Programmet var emellertid särdeles väl hopsatt. Fru W. sjöng med en synnerligen sympatisk och konstnärligt utbildad röst. Fröken Bohlés pianospel bar alltigenom stämpeln af flärdfrihet och intelligens jemte en betydande teknik. Till sist må nämnas, att fru Tekla Falck-Hofer med biträde af bassångaren Theodor Hofer här 2 gånger konserterat under innevarande månad, deraf andra gången i stadens kyrka och då för en ganska talrik publik. Fru Falck-Hofer presterade förtjenstfulla koloratursaker, hvilka effekter dock stördes af en »tillfällig indisposition», och hr H. förbluffade publiken med bastoner så djupa, att hvarje skynt af skönhet från dem bortpresats.

Ö.

Paris. Francesca di Rimini af Ambroise Thomas har ändtligen d. 14 April gått öfver scenen för första gången på stora Operan men ej lyckats göra något fördelaktigt intryck på publiken. Libretton är allvarsam och föga roande; musiken påminner om samme kompositörs »Hamlet», men vitnar mindre än denna opera om fantasi- och tankerikedom. Bäst är prologen. Uppsättningen var lysande och utförandet förtäfligt. Den intagande mlle *Salla* utförde titelrolen i alla afseenden förtäfligt. *Lasalle* såsom Malatesta var mästertlig. Äfven mlle *Richard* som pagen Ascanio och *Sellier-Paolo* skötte sina partier väl. Rosita Mauri firade en stor triumf i balletten. Efter representationens slut — den räckte till kl. 1/2 1 på natten — blef kompositören en gång inropad.

—h—

Ett pris för komponerande af den bästa stråkvartett har utsatts af »Société des compositeurs de Paris», och Charles Dancla, professor vid konservatoriet, har vunnit detsamma. Det utgöres af en guldmedalj värd 500 frcs.

Madrid. »Sociedad de concertos» har härstädes utfört Beethovens 9:de symfoni. Denna gafs då för första gången i Spaniens hufvudstad och gjorde ett storartadt intryck.

Dresden. Rheinthalers opera »Käthechen von Heilbronn» har vid första uppförandet haft

afgjord framgång. Text och musik motsvara fullkomligt hvad man väntar sig af en lyrisk dramatisk opera i mindre stil. Texten af Bult-haupt efter Kleists skådespel säges vara väl lyckad, och musiken karakteriserar densamma naturligt och uttrycksfullt. Denna är aldrig trivial, utan utmärker sig för en frisk och sann melodik, fin harmonisering och instrumentering och är af god dramatisk verkan, så att det hela erbjuder åhöraren en ostördt angenäm njutning, — sällsynt nog i våra tider.

Berlin. Den 8 April började den italienska operasäsongen på Central-Skating-Rink med Donizettis »Poliuto». Den andra operan som gafs var bröderna Ricci's komiska opera »Crispino e la Comare».

— Fru Mallinger tog d. 31 Mars afsked från kgl. operan såsom Julia i Gounods »Romeo och Julia», efter att hafva sedan 1860 tillhört denna scen. Afskedet bar karakteren af en högtidligt rörande fest med otaliga framropningar, kransar och buketter.

Petersburg. Om denna stads teatrar skrifer man: Tyska teatern är nu lemnad att uppehållas af privatintresset. Italienska operan blir kejsrerlig scen; den franska teatern undergår ingen större förändring. I spetsen för ryska operan träder definitivt *Anton Rubinstein*.

Af *La Mara's* »Musikalische Studienköpfe» har 4:de bandet: Classiker (Mozart, S. Bach, Händel, Gluck, Haydn, Beethoven) utkommit.

Adelina Patti har återkommit från Amerika och öfver Liverpool begifvit sig till sitt slott Craig-y-Nos. Hon har i Amerika uppträdt 32

gångar och inhöstat den lilla nätta summan af 160,000 dollars.

Niels Gade har nära fullbordat instrumenteringen af sitt nya stora verk »*Psyche*», som skall uppföras på den stora musikfesten i Birmingham i augusti.

»*Musik-lexikon von dr. H. Riemann*» har nyligen utkommit i Leipzig och berömmes af den tyska kritiken för sitt innehålls rikhaltighet och sin vetenskaplighet, men på samma gång populära framställning. Den berömda österrikiske musikkritikern Hanslick kallar det »das weitaus beste aller musikalischen Handbücher».

Saint Saëns har på Hamburg Stadttheater gjort stor lycka med sin opera »*Simson och Delila*», hvilken han sjelf anförde. Operans lysande mottagande är dock endast att tillskrifva den vackra och solida musiken, ty den ur gamla testamentet lånade handlingen skall vara föga anslående och lida af många longörer.

Direktören Angelo Neumann i Leipzig ämnar i höst och i början af nästa år uppföra de *Wagnerska musikedramerna* på de större teatrar i mellersta och norra Tyskland, på hvilka de icke förut varit gifna, samt i Rysslands stora städer. De operor, som äro ämnade att gifvas, äro Lohengrin, Tristan und Isolde och Der Ring des Nibelungen.

Herr Nicolaus Dumba i Wien har i sin ego ett stort antal manuskript till otryckta kompositioner af Franz Schubert; endast en intimare krets känner denna skatt, hvilken hr Dumba — känd såsom framstående Schubertsångare — med

lycka och urskilning samlat. Denna samling innehåller följande dramatiska kompositioner: »*Fierabras*», opera i tre akter; »*Die Freunde von Salamanca*», komiskt sångspel i två akter; »*Des Teufels Lustschloss*», opera i tre akter; »*Die Zauberharfe*», sångspel i tre akter; »*Die Bürgschaft*», opera i tre akter (den tredje ofulländad); »*Fernando*», sångspel i en akt; »*Sakuntala*», operaskiss, ofulländad; »*Der Graf von Gleichen*» (skiss, delvis instrumenterad af Herbeck); »*Adrast*», fragment af en opera. Dessutom eger hr Dumba i manuskript 5 symfonier, 3 ouverturer, 15 klaververk, 29 chörer, 70 sånger och arior m. m., till större delen ännu ej offentliggjorda.

I *Aukland* på Nya Seeland (en stad med 12,000 innevanare) har musiken under närmaste tiden gjort stora framsteg i synnerhet genom den rastlösa verksamhet som utvecklats af hr Carl Schmitt, broder till hofkapellmästaren i Schwerin. Den under C. Schmitts ledning stående Choral Society har nu sin egen konsertsal, rymmande omkring 1,200 personer, och i hvilken Händels »*Messias*» med 200 chör- och 40 orkesterkrafter snart skulle komma att gifvas. Andra större verk, som man har för afsigt att der utföra äro Costas »*Eli*», Rossinis »*Moses i Egypten*», Schumanns »*Paradis und Peri*» samt Mendelssohns musik till »*Athalia*».

INNEHÅLL: Hans von Bülow (med porträtt). — Bellmansmelodiernas ursprung. Af J. F. — J. M. Kraus. Af A. L. — Från allmänheten. — Från scenen och konsertsalen. Af — h. — Från in- och utlandet.

MUSIKBILAGA: Novembervisa. Af Gust. Lundström.

Annonser.

Matiné

gifves af undertecknade, med benäget biträde af Altsångerskan Fr. Maria Hull och Hr. Engelbrecht, i Berns Salon, Söndagen den 30 April kl. half 2 e. m.

Program:

1. Recit. o. Aria ur Friskytten WEBER.
2. Patria MATTEI.
3. Recit. och Aria ur Martha FLOTOW.
4. Duo ur Stabat Mater..... ROSSINI.
5. Deklamation — — —
6. La Zingara DONIZETTI.
7. Sorgens Mö NORDSTRAND.
8. Sjung, sjung..... WINTER-HJELM.
9. Duo CAMPANA.
10. a. Svärmeri..... ARLBERG.
- b. Svensk folkvisa.
- c. Finsk folkvisa (sjunges på finska).

Biljetter à 1 Krona säljas i Hr Lundqvists Musikhandel, Tidningskontoret N:o 10 Gustaf Adolfs torg samt vid ingången.

Axeline de Berg-Löfgren. Henrik Löfgren.

Piano- och Orgel-instrumenter

Största lager.

Billigaste priser

hos

I. Dannström & Co.

16 Regeringsgatan 16.

På *Huss & Beers* förlag har utkommit:

3 Sångere:

(tillegnade Willh. Heintze)

Till Aftonstjärnan. — Det vet ingen. —

Vaggvisa.

Af C. O. Gumælius.

1 Krona.

4 utmärkta

Violonceller

(hvaribland 2 af Otto's mest renommerade)

1 Alt-Violin och 2:ne Violiner af Otto säljas (delvis i kommission) i

Huss & Beers Musikhandel.

Obs! Spekulanter i landsorten erhålla autentiska vitsord om instrumentens beskaffenhet.

Piano- och Orgelmagasinet

N:o 8 Arsenalsgatan N:o 8

midt emot Kongl. Stora teatern

har att erbjuda stort urval af *Flygelpianon*, *Pianon* och *Taffelpianon* samt *Orglar*.

Äldre instrument öfvertagas vid köp af nya.

Stämning och reparation af såväl Pianon som Orglar verkställes.

Delar till orgelharmonium, såsom tungor (spel), registerskyltar, klaviaturben, tonlådor m. m. till billiga priser.

Fullständiga priskuranter erhållas gratis.

Stockholm, IVAR HIRSCH.

f. d. Abr. Hirschs Pianomagasin.

För hrr antiqvitetsamlare!

En viollåda,

som tillhört Méhul och är försedd med hans egenhändiga namnteckning, är till salu. Skriftliga anbud kunna göras till fröken Alma Nisbeth, Kalmar.

I *Huss & Beers* Musikhandel samt hos rikets öfrige hrr Musik- och Bokhandlare har nyss utkommit:

”Kyss-Oals”

(1 Krona)

samt

Polka

(75 öre)

ur operetten

”Det lustiga kriget”

af Johann Strauss.

Française ur operan

”Nordens stjärna”

arr. af A. W. Ekdahl.

1 Krona.

”La haute volée”

Vals för piano

af

A. W. Ekdahl.

Pris: 1 Krona.

Festmarsch

(tillegnad öfversten, frih. E. von Vegesack)

af Fredrik Kuhlau.